

ITALOELLENICA 2025

Το Εργαστήριο Γλώσσας, Μετάφρασης και Μελέτης των σχέσεων μεταξύ ιταλικής και ελληνικής γλώσσας του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με την ευκαιρία των **50 χρόνων των Δέκα Θέσεων για τη Δημοκρατική Γλωσσική Εκπαίδευση**, διοργανώνει το Διεθνές Συνέδριο ITALOELLENICA 2025 με θέμα

Η γλωσσική εκπαίδευση στην Ελλάδα και την Ιταλία Η ιταλική ως ΞΓ στην ελληνική Εκπαίδευση

Κεντρικό Κτήριο (Πανεπιστημίου, 30)
16, 17 και 18 Οκτωβρίου 2025

Υπό την αιγίδα της
Ιταλικής Πρεσβείας

Σε συνεργασία με
Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο
I Lincei per la Scuola
Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
Accademia della Crusca
Società di Linguistica Italiana
GISCEL (Gruppo di Intervento e Studio nel Campo dell'Educazione Linguistica)
Associazione per la Storia della Lingua Italiana – Sezione Scuola
Νέα Παιδεία – Γλώσσα, περιοδικό για την εκπαίδευση

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Πέμπτη 16 Οκτωβρίου, Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»

9.30-10.00 Εγγραφές

Εναρκτήρια Συνεδρία

Προεδρείο: Ελένη Σελλά, Francesco Neri

10.00-10.15 *Χαιρετισμοί*

Σοφία Παπαϊωάννου, Αντιπρύτανης

Paolo Cuculi, Πρέσβης της Ιταλίας

Θεόδωρος Παπαγγελής, Πρόεδρος του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας

Εισηγήσεις

10.15-11.45 Domenica Minniti-Γκώνια, *Οι Δέκα θέσεις για τη δημοκρατική γλωσσική εκπαίδευση: μία γενική παρουσίαση*

10.45-11.15 Silvana Ferreri, *Η γλωσσική εκπαίδευση στην Ιταλία, αρχές και επικαιρότητα των Δέκα θέσεων χθες και σήμερα* (προσκεκλημένη ομιλήτρια)

11.15-11.45 Κώστας Ντίνας, *Η γλωσσική εκπαίδευση στην Ελλάδα: Από τον εθνογλωσσικό λόγο στις σύγχρονες προκλήσεις της πολυγλωσσίας και της δημοκρατίας* (προσκεκλημένος ομιλητής)

11.45-12.00 *Διάλειμμα καφέ*

12.00-12.30 Massimo Vedovelli, *Οι Δέκα θέσεις του GISCEL και η ευρωπαϊκή γλωσσική πολιτική* (προσκεκλημένος ομιλητής)

12.30-13.00 Joseph Lo Bianco, *Νέα ζητήματα γλωσσικής εκπαίδευσης (με αναφορά στην Ιταλική και τη Νέα Ελληνική ως ΞΓ στην Αυστραλία)* (προσκεκλημένος ομιλητής)

13.00-13.30 *Συζήτηση*

18.30-20.00 *Μεγάλη Αίθουσα Τελετών*

Αναγόρευση του κ. Emanuele Banfi, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Milano Bicocca, σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Παρασκευή 17 Οκτωβρίου, Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»

Η γλωσσική εκπαίδευση στην Ελλάδα

Προεδρείο: Κώστας Αγγελάκος, Γιώργος Κουγιουμτζής

- 10.00-10.20 Ναπολέων Μήτσης, *Το γλωσσικό ζήτημα και η επίδρασή του στον τομέα της σχολικής γλώσσας: Χαρακτηριστικοί σταθμοί της ιδιότυπης γλωσσικής πορείας του Νέου Ελληνισμού από τα μέσα του 18ου μέχρι τα τέλη του 20ού αιώνα*
- 10.20-10.40 Μαρία Μητσιάκη, *Οι γλώσσες στα προγράμματα σπουδών*
- 10.40-11.00 Άννα Ιορδανίδου, *Η διδασκαλία της γραμματικής στο σχολείο*
- 11.00-11.20 Σταύρος Καμαρούδης, Δημήτρης Γουσόπουλος, *Τα Αρχαία Ελληνικά στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Ανάμεσα στην υποβάθμιση και την αναγκαία επανεστίαση*
- 11.20-11.40 *Διάλειμμα καφέ*
- 11.40-12.00 Ζωή Γαβριλίδου, *Εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης στη διδασκαλία της γλώσσας*
- 12.00-12.20 Μαρίνα Τζακώστα, Γιώργος Λειβαδιωτάκης, Αναστασία Μαχαιρίδου, Μαρία Δαφέρμου, *Η διδασκαλία του γλωσσικού δανεισμού ως μέσου ενδυνάμωσης των τοπικών και μειονοτικών γλωσσών καθώς και των γλωσσών κληρονομιάς*
- 12.20-12.40 Δημήτριος Κουτσογιάννης, *Σύγχρονες προκλήσεις στη διδασκαλία της Ελληνικής εκτός Ελλάδος*
- 12.40-13.00 Συζήτηση

Η γλωσσική εκπαίδευση στην Ιταλία

Προεδρείο: Silvana Ferreri, Domenica Minniti-Γκόνια

- 16.00-16.20 Stefano Gensini, *Οι Δέκα θέσεις και το πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο της Ιταλίας*
- 16.20-16.40 Cristina Lavinio, *Η Ιταλική ως μητρική γλώσσα στα σχολικά «προγράμματα» στην Ιταλία: Γλωσσολογική έρευνα, Δέκα θέσεις και ευρωπαϊκές συστάσεις*
- 16.40-17.00 Cristiana De Santis, *Βιωματική γραμματική και αναστοχαστική γραμματική: Η συζήτηση γύρω από τη γραμματική στα 50 χρόνια της δημοκρατικής γλωσσικής εκπαίδευσης*
- 17.00-17.20 Massimo Gioseffi, *Η διδασκαλία των Λατινικών στο ιταλικό σχολείο μεταξύ καινοτομίας και συντήρησης*
- 17.20-17.40 Διάλειμμα καφέ
- 17.40-18.00 Andrea Villarini, *Χρήση των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική της Ιταλικής σε ξένους: Περιβάλλοντα, εργαλεία, δεξιότητες*
- 18.00-18.20 Emanuele Banfi, *Γλωσσικές μειονότητες (ιστορικές και νέες) στο σχολείο: Μνήμη Tullio De Mauro*
- 18.20-18.40 Matthias Heinz, *Η διδασκαλία της Ιταλικής στο εξωτερικό: Η περίπτωση της Αυστρίας με ένα βλέμμα στις γερμανόφωνες Χώρες*
- 18.40-19.00 Συζήτηση

Σάββατο 18 Οκτωβρίου, Θέατρο «Ίρις» (Ακαδημίας, 55)

Στρογγυλή τράπεζα

Η ιταλική ως ΞΓ στην ελληνική Εκπαίδευση διαχρονικά

Συντονισμός: Alberto Amadei, Ευαγγελία Λεζέ

- 10.00-10.20 Γιάννης Δεληγιάννης, *Τα Ιταλικά στη Δημόσια Εκπαίδευση στο πλαίσιο της πολυγλωσσίας: Ζητήματα και προοπτικές*
- 10.20-10.40 Σοφία Κίτσου, *Η ιταλική γλώσσα στο σχολείο και τα Προγράμματα Σπουδών*
- 10.40-11.00 Mariangela Rapacciuolo, *Το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο, σημείο αναφοράς για τη διδασκαλία της ιταλικής γλώσσας στην Ελλάδα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη)*
- 11.00-11.20 Anna Moni, *Η διδασκαλία της Ιταλικής ως ΞΓ στην ελληνική ιδιωτική Εκπαίδευση*
- 11.20-11.40 Veronica Tania Roberta Sole, *Η Ιταλική ως μητρική και ξένη γλώσσα στην Ιταλική Σχολή Αθηνών: Κάθετες διαδρομές και διαγλωσσικές επιδράσεις σε δίγλωσσους Ελληνοϊταλούς μαθητές*
- 11.40-12.00 *Διάλειμμα καφέ*
- 12.00-12.20 Domenica Minniti-Γκώνια, Federica Grasso, *Γραμματικές της ιταλικής γλώσσας για Έλληνες από τον 18ο μέχρι τον 20ό αιώνα: η Ανωνόμου Καινή πρακτική μέθοδος προς εκμάθησιν της ιταλικής γλώσσας (Ζάκυνθος 1866)*
- 12.20-12.40 Γεράσιμος Ζώρας, *Η διδασκαλία της ιταλικής γλώσσας και λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Φιλοσοφική Σχολή, Διδασκαλείο). Η συμβολή του Salvatore Battaglia (1904-1971)*
- 12.40-13.00 Συζήτηση
- 13.00-13.15 Συμπεράσματα – κλείσιμο του Συνεδρίου

Επιστημονική επιτροπή

Κώστας Αγγελάκος (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), Paolo Balboni (Πανεπιστήμιο Ca' Foscari Βενετίας), Σπύρος Δουκάκης (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής), Silvana Ferreri (Πανεπιστήμιο της Tuscia), Hermann W. Haller (Πανεπιστήμιο Νέας Υόρκης), Anthony Mollica († 2024, Πανεπιστήμιο του Οντάριου), Massimo Palermo (Πανεπιστήμιο per Stranieri της Σιένας), Θεόδωρος Παπαγγελής (Ακαδημία Αθηνών), Geppi Patota (Πανεπιστήμιο degli Studi της Σιένας), Michele Prandi (Πανεπιστήμιο της Γένοβας), Lorenzo Renzi (Πανεπιστήμιο της Πάδοβας), Francesco Sabatini (Ακαδημία della Crusca), Marcello Silvestrini (Πανεπιστήμιο per Stranieri της Περούτζας), Γεώργιος Σπανός (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), Susanna Schlein (Σύμβουλος Πρεσβείας), Elina Suomela Härmä (Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι), Immacolata Tempesta (Πανεπιστήμιο του Σαλέντο), Massimo Vedovelli (Πανεπιστήμιο per Stranieri της Σιένας).

Οργανωτική επιτροπή

Domenica Minniti-Γκώνια, Federica Grasso, Γιάννης Δεληγιάννης, Παντελής Κοτσικόρης, Μιχάλης Φαφούτης, Ειρήνη Κούλη, Αθανάσιος Τούσακ, Όλγα Βεντούρη.

Το Συνέδριο συμμετέχει στη Settimana della Lingua Italiana nel Mondo

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου θα υπάρχει έκθεση ιταλικών και ξενόγλωσσων βιβλίων των εκδόσεων Polyglot, Edilingua, Primus

EDILINGUA

PRIMUS

Θα χορηγηθεί βεβαίωση συμμετοχής με βάση την εγγραφή, εδώ:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSsexbhjDG4FpkpS1wVO_oRphdobHn75FEFul-Xdws_ZRj2YIQ/viewform?usp=preview

ITALOELLENICA 2025

Il Laboratorio di Lingua, Traduzione e Studio del contatto linguistico italogreco del Dipartimento di Lingua e Letteratura Italiana dell'Università Nazionale e Kapodistrias di Atene, in occasione dei **50 anni delle Dieci Tesi per l'Educazione Linguistica Democratica**, organizza il Convegno Internazionale ITALOELLENICA 2025 dal titolo

L'educazione linguistica in Grecia e in Italia *L'italiano LS nell'istruzione greca*

Propilei dell'Università Nazionale e Kapodistrias di Atene (Panepistimiù, 30)
16, 17 e 18 ottobre 2025

Sotto l'egida di:

Ambasciata d'Italia in Atene

E in collaborazione con:

Istituto Italiano di Cultura

I Lincei per la Scuola

Centro per la Lingua Greca

Accademia della Crusca

Società di Linguistica Italiana

GISCEL (Gruppo di Intervento e Studio nel Campo dell'Educazione Linguistica)

Associazione per la Storia della Lingua Italiana – Sezione Scuola

Nea Paideia - Glossa, rivista di Scienze dell'Educazione

PROGRAMMA

Giovedì 16 ottobre, Anfiteatro “I. Drakopoulos”

9.30-10.00 Iscrizioni

Seduta di apertura

Presidenti: Eleni Sellà, Francesco Neri

10.00-10.15 *Saluti istituzionali*

Sofia Papaioannou, Prorettrice

Paolo Cuculi, Ambasciatore d'Italia

Theodoros Papangelis, Presidente del Centro per la Lingua Greca

Relazioni

10.15-10.45 Domenica Minniti Gònias, *Le Dieci tesi per l'educazione linguistica democratica: una presentazione generale*

10.45.-11.15 Silvana Ferreri, *L'educazione linguistica in Italia e fondamenti e attualità delle Dieci tesi tra ieri e oggi* (relatrice invitata)

11.15-11.45 Kostas Dinas, *L'educazione linguistica in Grecia: dall'approccio etnolinguistico alle sfide contemporanee del plurilinguismo e della democrazia* (relatore invitato)

11.45-12.00 *Pausa caffè*

12.00-12.30 Massimo Vedovelli, *Le Dieci tesi GISCEL e la politica linguistica europea* (relatore invitato)

12.30-13.00 Joseph Lo Bianco, *Nuove questioni di educazione linguistica (con riferimento all'italiano e al neogreco LS in Australia)* (relatore invitato)

13.00-13.30 Discussione

18.30-20.00 Aula Magna delle Cerimonie

Conferimento della Laurea Honoris Causa del Dipartimento di Lingua e Letteratura Italiana a Emanuele Banfi, professore dell'Università di Milano Bicocca

Venerdì 17 ottobre, Anfiteatro “I. Drakopoulos”

L'educazione linguistica in Grecia

Presidenti: Kostas Angelakos, Giorgos Kougioumtzis

- 10.00-10.20 Napoleon Mitsis, *La questione della lingua e i suoi influssi sull'insegnamento della lingua nella scuola: tappe dell'originale percorso linguistico della Grecia moderna dalla metà del XVIII fino alla fine del XX secolo*
- 10.20-10.40 Maria Mitsiaki, *Le lingue nei curricoli*
- 10.40-11.00 Anna Iordanidou, *L'insegnamento della grammatica nella scuola*
- 11.00-11.20 Stavros Kamaroudis, Dimitris Gousopoulos, *Il greco classico nell'istruzione di secondo grado fra retrocessione e necessario rinnovamento*
- 11.20-11.40 *Pausa caffè*
- 11.40-12.00 Zoe Gavriilidou, *Applicazioni dell'Intelligenza Artificiale nell'insegnamento delle lingue*
- 12.00-12.20 Marina Tzakosta, Jorgos Livadiotakis, Anastasia Macheridou, Maria Dafermou, *Il prestito come procedura di rinforzo nell'insegnamento delle lingue locali, minoritarie e di eredità culturale*
- 12.20-12.40 Dimitrios Koutsogiannis, *Sfide contemporanee nell'insegnamento del greco fuori di Grecia*
- 12.40-13.00 Discussione

L'educazione linguistica in Italia

Presidenti: Silvana Ferreri, Domenica Minniti Gònias

- 16.00-16.20 Stefano Gensini, *Le Dieci tesi e il contesto politico-culturale italiano*
- 16.20-16.40 Cristina Lavinio, *L'italiano nei "programmi" della scuola italiana. Tra ricerca linguistica, Dieci tesi e raccomandazioni europee*
- 16.40-17.00 Cristiana De Santis, *Tra grammatica vissuta e grammatica riflessa: la riflessione grammaticale in 50 anni di educazione linguistica democratica*
- 17.00-17.20 Massimo Gioseffi, *Tra innovazione e restaurazione: l'insegnamento del latino nella scuola italiana*
- 17.20-17.40 *Pausa caffè*
- 17.40-18.00 Andrea Villarini, *L'uso delle tecnologie nella didattica dell'italiano a stranieri: ambienti, strumenti, competenze*
- 18.00-18.20 Emanuele Banfi, *Minoranze linguistiche (storiche e nuove) a scuola: nel ricordo di Tullio De Mauro*
- 18.20-18.40 Matthias Heinz, *L'insegnamento dell'italiano all'estero: la situazione dell'Austria con uno sguardo sui paesi tedescofoni*
- 18.40-19.00 Discussione

Sabato 18 ottobre, Teatro “Iris” dell’EKPA (Akadimias, 55)

Tavola rotonda

L’italiano LS nell’istruzione greca fra passato e presente

Coordinatori: Alberto Amadei, Evangelia Lezè

- 10.00-10.20 Jannis Delijannis, *L’italiano nell’istruzione pubblica nel contesto del plurilinguismo: problemi e prospettive*
- 10.20-10.40 Sofia Kitsou, *L’italiano a scuola e i curricoli d’insegnamento*
- 10.40-11.00 Mariangela Rapacciuolo, *L’Istituto Italiano di Cultura, punto di riferimento per l’insegnamento della lingua italiana in Grecia (Atene e Salonicco)*
- 11.00-11.20 Anna Moni, *L’italiano LS nell’istruzione privata in Grecia*
- 11.20-11.40 Veronica Tania Roberta Sole, *L’italiano come lingua madre e straniera nella Scuola Italiana di Atene: percorsi verticali e influenze cross-linguistiche nei bilingui Italo-Greci*
- 11.40-12.00 *Pausa caffè*
- 12.00-12.00 Domenica Minniti Gónias, Federica Grasso, *Grammatiche italiane per greci tra il XVIII e il XX secolo: la Καινή πρακτική μέθοδος πρὸς εκμάθησιν της ιταλικῆς γλώσσης, di autore anonimo (Zante 1866)*
- 12.20-12.40 Gerasimos Zoras, *Lingua e letteratura italiana nell’università di Atene (Facoltà di Lettere, Didaskaleio). Il contributo di Salvatore Battaglia (1904-1971)*
- 12.40-13.00 *Discussione*
- 13.00-13.15 *Conclusioni e chiusura del convegno*

Comitato scientifico

Kostas Angelakos (Università dello Ionio), Paolo Balboni (Università Ca' Foscari Venezia), Spyros Doukakis (Istituto di Politica Educazionale), Silvana Ferreri (Università della Toscana), Hermann W. Haller (Università di New York), Anthony Mollica († 2024, Università dell'Ontario), Massimo Palermo (Università per Stranieri di Siena), Theodoros Papangelis (Accademia di Atene), Geppi Patota (Università degli Studi di Siena), Michele Prandi (Università di Genova), Lorenzo Renzi (Università di Padova), Francesco Sabatini (Accademia della Crusca), Marcello Silvestrini (Università per Stranieri di Perugia), Georgios Spanòs (Università Nazionale e Kapodistrias di Atene), Susanna Schlein (Consigliera d'Ambasciata), Elina Suomela Härmä (Università di Helsinki), Immacolata Tempesta (Università del Salento), Massimo Vedovelli (Università per Stranieri di Siena).

Comitato organizzativo

Domenica Minniti Gónias, Federica Grasso, Jannis Delijannis, Pantelis Kotsikòris, Michalis Fafoutis, Irini Kouli, Athanasios Tousak, Olga Ventouri.

Il Convegno partecipa alla Settimana della Lingua Italiana nel Mondo 2025

Durante il Convegno ci sarà un'esposizione di manuali per l'italiano LS delle case editrici Polyglot, Edilingua, Primus

EDILINGUA

PRIMUS

Ai partecipanti verrà rilasciato un attestato previa iscrizione al Convegno, qui:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSexbhjDGi4FpkpS1wVO_oRphdobHn75FEFul-Xdws_ZRj2YIQ/viewform?usp=preview